

Vallások képviselői a pápánál

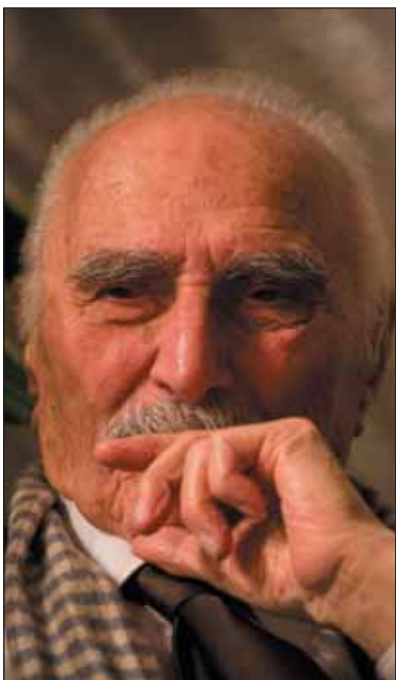
Ferenc pápa a Vatikánban különböző vallások képviselőit fogadta – közöttük keresztényeket, zsidókat, muszlimokat, buddhistákat és hinduistákat –, akik karitatív munkát végeznek.

A szentévi programok sorában megtartott találkozó témája az irgalmasság volt.

Itt az ideje a testvériségnek és annak, hogy a vallások találkozzanak és párbeszédet folytassanak szinkretizmus nélkül azért, hogy jobban megismerjék és megértsék egymást – fogalmazott beszédében Ferenc pápa. Az irgalmasságról és az együttérzésről szólva, amelyek a keresztény üzenet középpontjában állnak, idézett egy ősi taoista szövegből, a Tao-te-Kingből (Lao-ce: Az Út és Erény könyve): „A kemény, erős; a halálé; a gyenge, lágy; az életé.” (76) Együttérző gyengésséggel fordulni a gyenge és szükségét szenvedő emberiség felé valódi vallásos lelkiület jelent, amely elutasítja a kísértést, hogy erővel kényszerítsen, hogy az életet áruba bocsássa, viszont testvért lát másokban és nem számokat.

Minden hiteles vallási hagyomány arra ösztönzi a szívet, hogy közel lépjen azokhoz, akik nagyobb gondoskodást igénylő helyzetekben élnek, mint például betegség, fogyatékosság, szegénység, igazságtalanság, vagy konfliktusok és az elvándorlás következményei. Az isteni hang visszhangja, amely mindannyiunk lelkiismeretéhez szól, arra hív, hogy lépünk túl a magunkba forduláson,

Gratulálunk!

Varga Imre szobrászművész (93) a Nemzet Művésze címmel tüntette ki a Magyar Művészeti Akadémia. Az ő alkotása többek között a Wesselényi utcai Emánuel Emlékfa.

és nyílunk meg. Nyílunk meg a feltűnt levő Másiknak, aki kopogtat a szív ajtaján, és annak is, aki mellettünk áll, aki kopogtat a ház ajtaján, figyelmet és segítséget kérve.

Az ember gyakran megfélemledik Istenről, eltávolodik embertársától, a múlt emlékezetétől, így aztán még kegyetlenebb módon megismétli a korábban elkövetett tragikus hibákat. Ez a gonosz drámája, az ember szabad döntése. Az irgalmas szeretet nem hagyja az embert a gonosz karmai között.

Egy felkavarodott és emlékezzethiányos világban, amely rohan előre, maga mögött hagyva sokakat, és észre sem veszi, hogy lélegzet és cél nélkül marad, ma mint az oxigénre, úgy van szükségünk az ingyenes szeretetre, amely megújítja az életet. Az ember szomjazik az irgalmasságra, és nem létezik olyan technológia, amely kioltaná ezt a szomjat. Olyan érzelmeket keres, amely túllép a pillanatnyi vígaszon, amely biztos kikötő, ahol nyugtalan keresése parrot ér, és olyan végtelen ölelést keres, amely megbocsát és kiengesztel – hangsúlyozta Ferenc pápa.

A megbocsátás biztosan a legnagyobb ajándék, amelyet másoknak adhatunk, mert nem kerül sokba, ugyanakkor hasonlóvá tesz Istenhez. Olyan irgalomról van szó, amely kiterjed a körülöttünk levő világra is,

közös otthonunkra, amelyet óvnunk kell és meg kell védenünk a féktelen és mindent felemészítő fogyasztástól, hogy véget vethessünk a jelenlegi súlyos ökológiai válságnak.

A pápa arra hívta a találkozó résztvevőit, hogy utasítsák el a szembenállás és a bezárkózás céltalan útját. Ne történjen meg többé, hogy a vallások – egyes követők viselkedése miatt – az irgalmasságtól eltérő, diszsonáns üzeneteket közvetítenek – figyelmeztetett. Sajnos nem múlik el nap, hogy ne hallanánk erőszakról, konfliktusokról, emberrablásról, terrortámadásokról, áldozatokról és pusztításokról. Szörnyű dolog, hogy ezeket a barbár cselekedeteket esetenként egy vallás vagy Isten nevében és ezekkel igazolva követik el. Világosan el kell ítélni ezeket a méltatlan viselkedésformákat, amelyek meggyalázzák Isten nevét és beszennyezik az ember vallásos keresését.

Elő kell segíteni a különböző vallások közötti békés találkozást és a valódi vallásszabadságot. Ezen a téren nagy a felelősségünk Isten, az emberiség és a jövő előtt, és minden erőfeszítésre szükség van hozzá, mindenféle színelés nélkül – zárta a különböző vallások képviselőihez intézett beszédét Ferenc pápa.

(Forrás és fotó: Vatikáni Rádió)

Magyar Kurír

Tóratemetés

4. oldal

Bár-verseny a Hunyadin

Huszonötödik alkalommal rendezték meg a hagyományos Bár Vilmos Talmud-Tóra Emlékversenyt, ezúttal is a névadó özvegye, dr. Pollák Zsuzsa aktív segítségével és komoly anyagi támogatásával. Őt Gervai László, a körzet elnöke köszöntötte.

Az „Urim Ituvim” a kreatív, kézműves tevékenységhez járult hozzá, melyet Bütö István ismertetett meg a gyermekekkel. Elmondta a témákat (ros hársáná, jom kippur, szukkot, szimchát torá, Noé, Ábrahám, Mózes és egy nőalak közül lehetett választani a csapatoknak), a kivitelezéskor pedig minden tárgyi és egyéb segítséget megadott a versenyzőknek ahhoz, hogy a legfontosabb jellemzőket, szimbólumokat, történeteket elkészíthessék.

A megméretést megelőzően Sugár Sára tanár nagy kivetítő és számos technikai eszköz bevonásával elmagyarázta a verseny menetét, a 4-5 fős csapatokba rendeződést (sárga-fehér, kék és zöld), a korosztályi feladatok milyenségét és sorrendjét.

Így a kicsik (csapatban) és a nagyok életkoruknak megfelelően komolyabb nehézségi fokú teszteket, rejtvényeket oldottak meg. Kvízzjáték is bővítette a tudás elemzését.

Az őszi ünnepek, imák, áldások, Mózes I. és II. könyve szerepelt témakörként. A 13 év alattiak választottak, átbeszéltek egymás között, ki mit tud jobban vagy kevésbé. A feladatok nehézségi fokát héber betűk jelezték, a pontérték 1–8-ig terjedt.

A körzet rabbi helyettese, Fináli Gábor kérdezett, helyeselt, korrigált, elfogadott avagy éppen nem, majd sorra megszülettek az egyes feladatok pontszámai, amelyeket összesítettek, és így alakult ki a végső eredmény.

A szellemi megpróbáltatásokat finomságokkal is honorálta a körzet.

A vásárlási utalványokat tartalmazó borítékok, a díszes oklevelek átadása előtt a vallási vezető megköszönte a támogatásokat, a felkészítést és a részvételt, a körzet elnöke gyönyörű virágcsokrot adott át dr. Pollák Zsuzsának, aki elégedetten nyugtázta az eseményt és osztotta meg gondolatait a jelenlévőkkel.

-gi-

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség tisztelettel meghívja Önt a 2016. december 4-én (vasárnap) 10.00 órakor (5777. kiszlév 4.) a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére

Napirend:

Nyitóima

2016. évi zárszámadás tárgyalása, vita és határozathozatal (előadók: dr. Kunos Péter, Paszternák Tamás, számvevő és számvizsgáló bizottság képviselője az Alapszabály 52. §-a alapján)
2017. évi költségvetés tárgyalása, vita és határozathozatal (előadók: dr. Kunos Péter, Paszternák Tamás, számvevő és számvizsgáló bizottság képviselője az Alapszabály 52. §-a alapján)
- Pótválasztás a számvevő és számvizsgáló bizottsági helyekre 3 üres mandátum vonatkozásában
- Különfélék Záróima

Hittestvéri üdvözléssel:

Ács Tamás
elnök

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

MEGHÍVÓ

A Mazsihisz tisztelettel meghívja Önt a 2016. december 11-én (vasárnap) 10.00 órakor (5777. kiszlév 11.) a Budapest VII., Síp u. 12. sz. alatti Díszteremben tartandó közgyűlésére

Napirend:

Nyitóima

- Általános elnöki tájékoztató
- A Mazsihisz 2017. évi költségvetési javaslata, vita és határozathozatal (előadó: dr. Kunos Péter, Hagymási Zsuzsanna)
- Alapszabály-módosítási javaslatok, vita és határozathozatal: a) MAOIH mint taghitközség és egyben önálló jogállású bevett egyház speciális jogállásának kérdése b) belső egyházi jogi személyek (taghitközségek) kötelezettségvállalásainak kérdésköre (előadó: dr. Rosta Márton)
- Időközi választás 2 (kettő) betöltetlen vezetőségi és 1 (egy) számvevő és számvizsgáló bizottsági helyre
- Különfélék Záróima

Hittestvéri üdvözléssel:

Heisler András
elnök

dr. Kunos Péter
ügyvezető igazgató

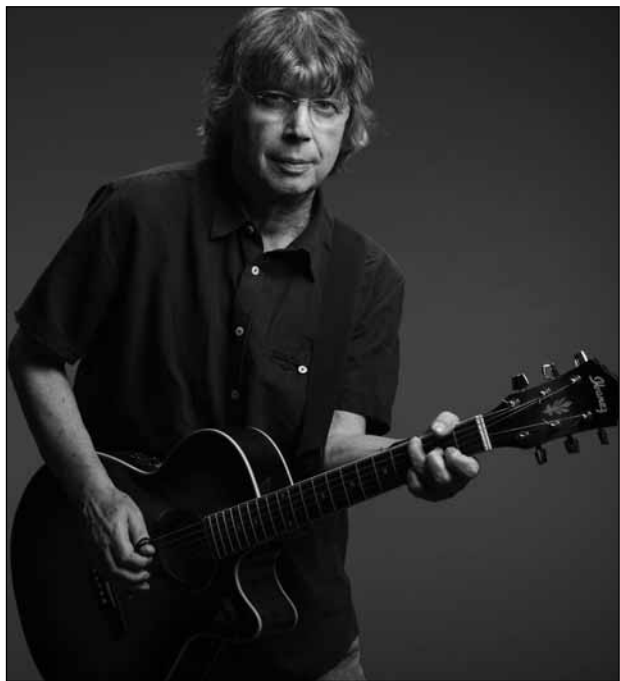

Körzeti kitekintő

Szeged

Két eltérően induló, de azonos indítatású és gondolkodású művész színpadi párosa – Müller Péter és Szakcsi Lakatos Béla – páratlan élményt nyújtó estjével folytatódott a Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál. Szakcsi virtuozitása és improvizációs készsége új fénybe helyezte a változatos dalokat, Seress Rezsőtől Gershwinen át Bernsteinig, a francia-breton zenétől a közös szerzeményekig.

A 70 éves Bródy János emblemikus alakja csúcspontja volt a fesztivál könyvnyüzenei eseménysorozatának. A zsűfólásig megtelt zsinagógában elhangzott dalok közül a „Szabadnak születtem”, a „Sárga rózsá”, az „Apám még hitte”, a „Nyuggerdal”, a „Mici-mackó”, a „Lesz még egyszer köztársaság” álló vastapsot, dobogást, együtt éneklést kiváltva, felszabadult hangulatot teremtett a már hideg épületben.

Bródy: Apám még hitte

Az irodalmi programok keretében Katona Péter szociológus mutatta be Vágvolgyi B. András Arcvonal keleten című, az öt évvel ezelőtti cigánygyilkosságokról és a nyomozásról szóló kötetét, amelyről az Élet és Irodalom már részletekben beszámolt. A főleg egyetemi oktatókból álló közönség élénk vitát folytatott a jelenleg Kolozsváron tanító, újságíró és szociológus szerzővel.

A záróhangverseny orgonistánk, Csanádi László DLA, főiskolai tanár szolőestje volt, mely Bach, Vivaldi, Boellmann és Liszt Ferenc alkotásai-ból állt, H. Bálint Zsuzsa énekművész közreműködésével. Csanádi László jelentősen kötődik a szegedi zsinagóga többször felújított, bővített regiszteres és sípszámú orgonájához, amelyen eddig hitközségünkkel együttműködve immár hét alkalommal rendezett középiskolás és főiskolai diákok számára nemzetközi versenyt. A főiskolai tanár eddig Európa tizenöt országában koncertezett, de rendszeres fellépője hazai zenei programoknak is. Munkáját teljesen önzetlenül, térítésmentesen, közösségünket segítve látja el.

Sikeres vacsoraesttel fejeződött be a XII. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál. A XXI. vacsoraestet megtisztelte jelenlétével Jozsef Amrani, Izrael állam új magyarországi nagykövete, aki köszöntőjében kiemelte, hogy már hazájában is ismert az a két ország kapcsolatát szolgáló programozat, amit Szegeden tartanak. A vacsoraesten részt vett Latorcai Csaba helyettes államtitkár (Miniszterelnökség), Szentgyörgyi Pál alpolgármester, Nagy Katalin rektorhelyettes (SZTE), Kozma Gábor rektor (Gál Ferenc Főiskola), Nemesi Pál (CSMKIK-elnök), több országgyűlési és önkormányzati képviselő, valamint számos szervezet elnöke: Ács Tamás (BZSH), Feldmájér Péter (Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoport), Róna László (Mazsihisz Dél-dunántúli Területi Csoport), Friedmann Tamás (szekszárdi hitközség), Kovács László (MIBT országos szövetség), Szabó György (Mazsók). Megjelent továbbá Zoltai Gusztáv, a Miniszterelnök-

ség főtanácsadója, a román főkonzul, a szerb, a lengyel, az új izraeli tiszteletbeli konzul és közel 220 vendég.

Műsort Neumark Zoltán zongoraművész kíséretével Nógrádi Gergely kántor, Kovács Kriszta és Schneider Zoltán gitárművész és az Akropolisz Táncszínház adott, zenei aláfestést a DOLLAR BOY'S biztosított igazi talpalávalóval. A tombolán értékes nyereményeket sorsoltak ki.

Kétnapos rendezvényen városunkban járt Jozsef Amrani nagykövet. Látogatást tett az Új Zsinagógában, a Dómban és attemplomában, megte-

kintette a Móra Ferenc Múzeum Pompeji kiállítását, találkozott Kiss-Rigó László megyés püspökkel, tájékoztató beszélgetést folytatott Izrael állam két magyarországi tiszteletbeli konzuljával (Hunyadi László és Lednitsky András), együtt ebédelt és tárgyalt a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnökével és alelnökével, valamint a megye legnagyobb, Izraellel kereskedelmi kapcsolatban álló vállalatának (Naturtex) elnök-vezérigazgatójával. A nagykövet a beszélgetéseken kiemelt fontosságúnak tartotta a két ország növekvő és fokozódó együttműködését, a társégházak és szervezetek széles körű bevonásával. A vendéglátók örömmel fogadták, hogy ismét tervekkel teli, az ország több települését érintő programképzéssel rendelkező nagykövet vette át elődje tisztségét.

L. A.

Szeretkórház

A péntek esti istentisztelet után tartotta meg az Amerikai úti zsinagóga közössége a hagyományos szimchá torái halvacsorát. Deutsch László főrabbi köszöntötte az ünnepi esemény résztvevőit, majd tanítást mondott a Noách hetiszakaszról. Klavanszkij Anatolij kántor zmireszeket énekelt. Az est házigazdája a főrabbi (chátán torá), Smulovits Róbert (chátán bórésit) és Mózes Imre (chátán máftir) voltak. A vacsora közös énekléssel és bensolással zárult.

Dancz Gábor zl.

Miskolcon töltötte élete első 10 évét. Szülei beleoltották a zsidóság nagy értékét, a békesség szeretetét és az emberek iránti toleranciát.

Vallásos környezetben nevelkedett.

Hitük iránti alázata, példaértékű önzetlensége közösségünk nagy adománya volt.

Budapestre költözésük után a zsidó gimnáziumban folytatta tanulmányait. Olyan oktatóktól szívta magába a tudást, akik egyetemi szinten terjesztették a műveltséget.

Osztálytársaival életre szóló barátság kötötte össze.

Az orvosi egyetem elvégzése után tudógyógyászként dolgozott. Elmélyült szakember volt, aki naprakészen követte a legújabb kutatási eredményeket.

Soha nem harcolt elömenetelért, de munkahelyi felettesei mindig meglátták emberi és szakmai értékeit, és ők vitték előre a tudományos ranglétrán. A 20. században is szinte megtestesítette a reneszánsz embert, kinek műveltsége lenyűgöző, és grandiózus a memóriája.

Imádott felesége, akihez 58 évi boldog, harmonikus házasság kötötte, kongeniális hitvese volt, és hűséges ápolója-gondozója életének utolsó hónapjaiban.

Számtalan jó barátjukat az emberi értékek és nem a vallási hovatartozás alapján szerették.

Betegsége kezdete óta, mint utólag kiderült, kérte a rokonokat, barátokat, hogy álljanak felesége mellett, ha vele valami történne.

Életének vezérével a másokkal való törődés, a bajbajutottak segítése volt. Zsidóságáért többszörösen megszenvedett.

Ő maga munkaszolgálatosként vészelte át a soá időszakát, s a gettóban eltöltött időket soha nem feledte, emlékezetébe bégett az emberi megaláztatás kegyetlen korszaka.

Edesapja Buchenwaldban éhen halt, nagybátyja és három unokahúga Auschwitzban lelta halálát.

Mindezek ellenére mindig hívő, vallását ismerő és gyakorló, igaz ember maradt. Fegyelmet és nagy türelemmel viselte hosszú, kínzó betegségét.

Félkábulatában a péntek esti imákat mormolta.

Halála szombati napon, imádott édesanyjának halálzási évfordulója után egy nappal következett be.

(Részlet Schöner Alfréd főrabbi gyászbeszédéből.)

Köszönetnyilvánítás

Hálás köszönetemet fejezem ki elsősorban a Szeretkórház igazgatójának, dr. Deutsch Zsuzsának, dr. Radnai Andor főorvos úrnak, Gémes Zsuzsa főorvosnőnek, a tetőtér ápolószemélyzetének és mindazoknak, akik szakmai tudásukkal és szeretetteljes gondoskodásukkal férjem, dr. Dancz Gábor nagy türelemmel viselt, hosszas betegségének utolsó, legnehezebb szakában szenvedését enyhíteni igyekeztek. Köszönöm dr. Schöner Alfréd és Deutsch László főrabbi uraknak, hogy ezen időszakban lelki megerősítéssel segítettek férjemet. Köszönetet mondok mindazoknak, akik hétről hétre imádkoztak érte. Köszönöm a rokonoknak, barátoknak, ismerősöknek, hogy a bajban mellettünk álltak és végső búcsúztatásán áldoztak emlékének.

Köszönöm a Dohány utcai templom vezetőinek, hogy az örökös elnökségi tagság adományozásával elismerésüket fejezték ki férjem több évtizedes önzetlen, lelkes munkásságáért.

Utóljára, de nem utolsósorban köszönöm dr. Schöner Alfréd főrabbi úrnak, hogy feleségével együtt emberfeletti áldozatvállalással hazatérve Izraelből, elmondta őszinte, 40 évi barátságom alapuló búcsúbeszédét.

És végül köszönöm Fekete László főkántor úrnak, hogy a szertartást férjem legkedvesebb dallamával zárta.

Dr. Dancz Gáborné dr. Bálint Judit

Ismét zsidó kézben a temető Nagykorösön

A nagykorösi zsidóság több mint 200 éves történetében páratlan eseményre került sor, amikor végre a hitközség tulajdonába kerülhetett a zsidó temető területe.

A telekre az 1800-as évek végén 90 évre kaptak hivatalos használati jogot a helyi izraeliták, ennek lejártával azonban senki nem rendezte a jogi helyzetet.

Feldmájér Péter tárgyalásainak eredményeképpen a helyi református-ság vezetője, Szabó Gábor lelkészelnök elfogadta a kérést, azt, hogy a Tóra rendelkezései szerint a zsidó temetőnek a zsidó közösség tulajdonában kell lennie. Az egyházközség Presbitériuma a tavalyi évben már pozitív döntést hozott erről.

Róna Tamás PhD, a zsinagóga vezető rabbija történelmi példákra hivatkozva mutatta be, milyen nagy jelentőségű a zsidóság számára az Elők Háza. Párhuzamot vont az óbudai temető avatása és a mai nap között, mert mindkettő chesván havában történt, külön megemlítve Scheiber Lipót főrabbit, aki Óbudán szónoklatában kiemelte, hogy sohasem tudjuk, mi lesz a sorsunk, így azt sem lehet tudni, hogy ki lesz az első, akit majd odatemetnek. Az eseményről távozva a főrabbi az ott közlekedő villamos alá esett, s a frissen felavatott temető első sírjában nyugszik.

Az ünnepi alkalomra készült kápelit viselő közönség tapsától kísérvé írta alá jóváhagyólag az okiratot Takaró

Az erről szóló határozatot a zsinagóga 90. évfordulóján tartott ünnepségen adta át a lelkészelnök a városi zsidóság vezetőinek. A jogi kötőerejű iratokat, amelyek díszpéldányait Flohr Ferenc budapesti művész alkotta meg, ugyanezen a helyszínen írták ünnepélyes keretek közt alá.

Az eseményt az Arany János Református Gimnázium énekkara nyitotta meg, melynek tagjai Ecsedi Péter karmester vezetésével énekeltek el a 42. és a 134. zsoltárt. A református fiatalok csodás kórusa talán először szólalt meg a zsinagógában, s áhítattal töltötte el a szíveket.

Feldmájér Sándor, a hitközség elnöke üdvözölte a megjelenteket, Bíró Árpádot, a Miniszterelnökség munkatársát, Nagy István katolikus diakónust, Berman Dávid szolnoki és prof. dr. Grósz Andor kecskeméti elnököt, Suba Lajos gimnáziumigazgatót, dr. Hrabovszki Zoltán tanácsvezető táblabíró, Szöllősiné dr. Patonai Judit járási hivatalvezető-helyettes, valamint a városi képviselő-testület és a Presbitérium tagjait.

Feldmájér Péter megköszönte a Református Egyház nagylelkű ajándékát, külön kiemelve, hogy a Szentírás szövegének szemléiben cselekszenek, és ez nagyon lényeges, mert bár nem tehetünk eleget az összes ősi törvénynek, de törekednünk kell arra, hogy minél többet tartsunk be, mindenekelőtt a szeretet, az együttműködés törvényét.

Szabó Gábor kiemelte, milyen fontosnak tartja, hogy egy ilyen történelmi esemény része lehet, és hogy együtt dolgozhatott ennek a nagyszerű ügynek az érdekében.

András, a Délpesti Református Egyházmegye Elnökségének esperese, Daru Ambrus, a Református Egyházközség főgondnoka, nagytiszteletű Szabó Gábor lelkészelnök, Feldmájér Sándor, a Nagykorösi Zsidó Hitközség elnöke, dr. Feldmájér Péter, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke. A szerződést dr. Törös Klára és Albáné dr. Feldmájér Livia ügyvédek ellenjegyezték.

Ezt követően vehette át a Református Egyházközség azt a majd 1,2 kg súlyú, több mint negyed méter magas, tiszta ezüstpól készült harangot, amely a helyi református templom tornyában lévő nagy harang pontos mása, a latin nyelvű felirattal együtt. Magyarul a következő szöveget vészték rá: „Köszönetünk és hálnk jeléül Nagykorös nemes városa református polgárainak, városunk zsidóságától.”

A műtárgy Kocsis Antal budapesti ékszerész Andrassy úti műhelyében készült, és úgy hangolták be, hogy tökéletesen megegyezzen a toronyban lévő harang szavával.

Az okiratok kicserélése után kezdődött meg Polnauer Flóra és barátai, Lamm Dávid és Benkő Dávid hangversenye. A művész műsora az ősidőktől kezdve a középkoron át a legújabb dallamokat felhasználva idézte fel az ősi héber, a ladino és az ivrit nyelvű szövegeket, köztük több zsoltárt is.

A héberül előadott zsoltárok szövegét a zsinagóga padjaiban ülő református hívek saját énekeskönyvükből követték magyarul. Külön dallal, a Hallelujával emlékeztek meg a napokban elhunyt világhírű zsidó énekesről, Leonard Cohenről.

K. Abigél

Mi kérünk elnézést Oberlander rabbi helyett

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége döbbenet értesült a minap Baruch Oberlander rabbi egyik, eredetileg egy izraeli ortodox lapban megjelent nyilatkozatáról, amely szerint „egyetlen goj halott eltemetése is százezer zsidó halottat sért meg” a Kozma utcai zsidó temetőben. Ennek a mondatnak nincs köze vallásjogi vitákhoz, irányzatok közötti különbségekhez, ez az állítás egyszerűen embertelenség.

Ennek a mondatnak nem lett volna szabad elhangoznia, ezért mi szeretnénk elnézést kérni azoktól a zsidó és nem zsidó honfitársainktól, akiket megbántott Oberlander rabbi megdöbbentettségével. Szívükből reméljük, hogy az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség és Köves Szmó vezető rabbi is csatlakozik hozzánk, hiszen az EMIH egyik zsinagógájának rabbija, a mozgalom egyik szellemi vezetője tette ezt a szörnyű kijelentést elhalt honfitársainkról, és abban is bízunk, hogy nemsokára maga Baruch Oberlander is jobb belátásra tér.

Nem szabad hagynunk, hogy ez a hang elfogadottá válhasson a sokszínű és nyitott magyar zsidó közösségben.

85 éves a Hősök zsinagógája

Ünnepélyes megemlékezés és konferencia

A Himnusz elhangzását követően Magyar Sándor szakterezés nyitotta meg a kezdeményező Mazsihisz és a Honvédelmi Minisztérium közös rendezvényét, melyen az első világháborúban elhunyt zsidó származású katonákra emlékeztek. Közönlött a Simicskó István honvédelmi miniszter képviselőjében megjelent Holló József ny. altábornagyot, miniszteri főtanácsadót, Heisler András elnököt, a BZSH-Mazsihisz valamennyi vezető tisztségviselőjét, előljárókat, rabbiakat, kántorokat, a Magyar Honvédség katonáit, számos társadalmi szervezet első emberét, Bíró László katolikus tábort püspököt, Radnainé dr. Fogarasi Katalint, a Nőri főigazgatóját, Jákos János dandártábornokot, protes-

táns tábort püspököt, Totha Péter Joel vezető tábort rabbit, továbbá a rendezvénynek helyszínt biztosító Frölich Róbert ny. dandártábornokot, országos főrabbit és minden megjelentet.

Elsőként Heisler András szólott: „A Dohány utcai zsinagógának szinte árnyékában húzódik meg a magyar zsinagógaépítészlet egyik remeke, a 85 éves Hősök zsinagógája. Magyarországon is kevesen tudják, hogy ezt a gyönyörű épületet az első világháborúban hősi halált halt zsidó katonák tiszteletére emelte a Pesti Izraelita Hitközség. A száz éve zajlott első világháború olyan a mai emlékezet számára, mintha egy történelem előtti korban játszódnak volna. Végzetlenül távolinak tűnik. Egyre kevesebben ismerhetnek olyanokat, akiknek még személyes emlékeik voltak róla. Nekünk otthon csak egy képünk van erről. Egy fotó, ami néha előkerül. A megsárgult fényképen magyar katonák egy gesztenyefa árnyékában pihennek. Ketten ülnek a fűben, békés mosollyal, de fegyverrel a kézben, s mellettük egyenes derékkal áll egy büszke tartású, sötét bajszos fiatalember, a nagyapám. A kép 1916-ban készült. Száz esztendője! Nagyon messze van. S a közönségi emlékezetet nemcsak az idő halványítja el, hanem a történelmi folytatás: a rövid, már az új háború víziójával terhes békekorszakot követő második világháború iszonytató pusztítása. A második nagy háború emléke sokszor eltakarja az elsőt, pedig szinte minden akkor és minden ott kezdődött el: a sarajevói gyilkosság volt a 20. századi borzalmak szörnyű startlövése. Az első világháború már az új háború minden irtózatát magán viselte: a kíméletlenséget, a tömegháborús pusztítást, a felfoghatatlannak tűnő szenvedést.

Aztán a háború vége hozta el az akkor már recsegő-ropogó, számtalan sebből vérző Monarchia s a történelmi Magyarország» történetének lezárulását és mindazt, ami utána és belőle következett. Békerrendszere, tovább élő feszültségei megágyaztak annak, ami utána történt, és ami aztán – furcsa ironiáként a történelemben – szinte elhomályosította magának az első háborúnak az emlékét.

Ez után a narrátor bejelentette, hogy Simicskó István honvédelmi miniszter jóváhagyása alapján a Honvédelmi Minisztérium az első világháborúban elhunyt katonák emlékére a tábort lelkési szolgálatok részére centenáriumi emlékművet adományoz. Elsőként 2016-ban – a jelen megemlékezés alkalmával – a Tábori Rabinátus, 2017-ben a Protestáns Tábori Püspökség, 2018-ban a Katolikus Tábori Püspökség veheti át. Az első világháborúban elhunyt zsidó származású hős katonákra emlékezve, a Honvé-

delmi Minisztérium Centenárium Emlékműszőlőjét a Honvédelmi Minisztérium nevében Holló József ny. altábornagy, miniszteri főtanácsadót adta át.

Az emlékműszőlőt a Tábori Rabinátus képviselőjében Totha Péter Joel vezető tábort rabbi vette át, aki rövid beszédet mondott: „Ribajnaj Sel Ajlom, Világ Teremtője és Alkotója, hálát adunk neked, hogy életben tartottál, megőriztél bennünket, és engedted megérnünk ezt a mai napot. Emlékezni jöttünk erre a helyre, emlékezni a kiváló katonákra, az első világháborúban elhunyt zsidó hősekre. Akik önfeláldozó és rendkívüli tetteikkel mutattak példát, akik a legkiválóbb jellemmel, tulajdonsággal, nemes és igaz hozzáállással adtak és adnak reményt és a kitartásban való hitet számunkra. Ezen a napon rabbi-ként nem fordulhatok máshova, mint a Tanachhoz, a Bibliához. Jesája prófétát idézve: »Vonuljatok, vonuljatok a kapukhoz, és készítsétek a nép útját. Tisztítsátok meg az út köveit és emel-jetek zászlót a népek fölé.«

Drága Mindenható Mennyei Atyánk, nézz ránk az égből, a te lakóhelyedről, és add, hogy méltók legyünk elődeinkhez. Adjon ez az emlékműszőlő reményt, egységet, kitartást és hitet nekünk, akik megőrzésre átvettük.»

Ima következett, majd a megemlékezés Frölich Róbert országos főrabbi beszédével zárult, aki – megköszönve a centenáriumi emlékműszőlőt – hangsúlyozta: egy zászló nem csak bot és vész. A két rész külön-külön is megállja a helyét, ahogy a zsidók és a magyarok is, de a kettő együtt sokkal több. Egy lobogó, amely alatt katonánk együtt adták életüket a hazáért. Az országos főrabbi olyan költőről is beszélt, aki átélte mindazt, amit a zászló jelent. Két elsárgult fényképről szólott: az egyiket magyar katonák egyenruhában állnak a Sírátófal előtt, a másikon első világháborús honvédek tülkben törát olvasnak. A zászló két oldala továbbörökíti a megsárgult fotók mondanivalóját.

Majd így folytatta: Ez a zászló több, mint egyszerűen a Tábori Rabinátus zászlaja. Ez a zászló örzi a zsidó hősiességet is a hadseregnek, a népek... Frölich Róbert kis előadását imával zárta.

Végezetül Rudas Dániel kántor el-énekelte a Kél málé ráchámimot, és természetesen elhangzott a kádis is Totha Péter Joel vezetésével.

A kántordallamokat Ferenczi Eszter zongorakísérete tette még meghitettebbé.

A délelőtti esemény a Hitközség épületében konferenciával folytatódott.

VALLÁSI ROVAT

Mi a Szóbeli Tan?

Amikor Mózes felment a Szináj hegyre, megkapta a két kőotráblát, az Írott és a Szóbeli Tant. De mi is pontosan az a Szóbeli Tan, ami kiegészíti a Tanachot, azaz a zsidó Szentírást, és ami körül ennyi a rejtélyes kérdés? Szokás a Szóbeli Tant a Talmuddal azonosítani, ami valóban az egyik legfontosabb leírt forrása. Lehet azt mondani, hogy egy darabig valóban „szóbeli” volt, de aztán lejegyezték, és most már csak hagyományörzés miatt hívjuk így. De ez nem fedné egész pontosan az igazságot.

Személyes vezető vagy ókori joggyűjtemény?

Valójában a Szóbeli Tanra azért van szükség, mert a Tóra az életre tanít minket, az életre pedig nem lehetséges kizárólag könyvből felkészülni. A Szóbeli Tan azért fontos, hogy bekapcsolódhassunk általa a hagyományok átadásának szóbeli láncolatába. „Csinálj magadnak rabbit” – írja a Pirké Avot (1:6), az Atyák tanításai, azaz legyen egy személyes tanítód, mentorod, aki szóban, élőben kalauzol téged a zsidó spiritualitás világában. Azt is mondhatjuk, hogy ez az első „élő könyvtár”.

Ha azonban valóban a személyes mentorok jelenlétét hívjuk Szóbeli Tan-nak, akkor annak látszólag semmi köze sincsen a Talmudhoz! Hogyan kapcsolódik össze a két fogalom? A Szóbeli Tan az, ami a leírt szöveget élővé teszi: így lesz írott szövegből beszéd, mert már nemcsak egy ókori írást „kutatunk”, hanem erről beszélgetünk, ez válik a mindennapi beszédtemánkká. Ezt a célt szolgálja a Talmud is, amikor állandóan újabb és újabb megvilágításba helyezi a törái törvényeket, és a személyes tanító is az élet minden területén szolgál törái alapú tanítással.

Vajon Mózes is láthatta a Talmudot?

Honnan tudhatjuk, hogy létezik egyáltalán a Szóbeli Tan? El kell ismerni, hogy a világ egy jelentős része már a létezését is tagadja. Sokan úgy tartják, hogy kizárólag a Tóra az isteni eredetű tanítás, míg a rabbinikus okfejtéseket utólag illesztették hozzá a ravasz zsidók, majd azt mondták, hogy ez is a Tóra része, csak azért, hogy ezzel is a saját hatalmukat növeljék. A helyzet az, hogy ilyen álláspontot szinte kizárólag olyan embertől hallhatunk, aki sohasem tanult még Talmudot. Ha csak egyszer is tanult volna, azonnal észrevenné, hogy a Talmud szigorúan megkülönböztet törái és rabbinikus törvényeket. A törái törvények egy részét valóban megtalálhatjuk a Tórában leírva. Másoktól azonban minden talmudi rabbi tökéletes összhangban állítja, hogy az márpedig ott van a Tórában, csak éppen a gyakorlatlan szem nem veszi észre a szövegben. Azért meglepő, hogy „tökéletes összhangban”, mert ugyanezek a rabbiak, akik látszólag teljesen abszurd dolgokat elfogadnak egymástól, más esetekben komoly vitákat folytatnak. Nem lenne ez lehetséges másképpen, mint hogy a tudásuk közös forrásból származik: a Szóbeli Tanból, ami megmondja, hogy mik a törái törvények, amik nem látszanak a Tórában első ránézésre.

Világos, hogy nem is lenne értelme annak, hogy a rabbi saját szabályait az isteni eredetűnek tálalva „adják el”, hiszen megvan a hatalmuk, hogy saját, rabbinikus törvényeket hozzanak, amik szintén kötelező erővel bírnak. Az pedig, hogy hozzanak rabbinikus törvényeket, szintén kötelezettségük – ha nem is feltétlenül törái, de erkölcsi, hiszen minden társadalomban meg kell alkotni azokat a szabályokat, amik biztosítják a békés egymás mellett élés feltételeit. A zsidó társadalomban ez a rabbi feladata, hiszen ők, akik az isteni törvény tanulmányozásával foglalkoznak, különösen alkalmasak arra, hogy az emberi társadalom szabályait megértsék, és annak megfelelő döntéseket hozzanak.

Miért fontos ez nekem?

Minden zsidó szellemi öröksége a Tóra, a számunkra ajándékozott isteni bölcsesség. Törvény és útmutató a mindennapokhoz, ami által emberhez méltó életet élhetünk. Éles ellentétben azokkal, akik nem hisznek semmilyen abszolútumban, értékben, és a saját létezésük fontosságát sem értik meg igazán. Számukra mindegy, hogyan viselkednek, beszélnek, bánnak embertársaikkal; amíg nem lépnek át egy bizonyos kritikus határt, addig nem érzik tetteik jelentőségét. Ezzel szemben annak, aki a Tórában hisz, „úri élete” van: tudja, hogy nem mindegy, milyen emberré formálódik az évek múltán. A Tóra törvényei segítik őt ebben a folyamatban.

Lehetetlenség lenne hozzáférni e szellemi kincsestár gyöngyszemeihez, ha csak az írott Tórát látnánk, amiről könnyen azt hihetnénk, hogy csupán egy az antik kultúrák nyelvi emlékei közül. A Szóbeli Tóra azonban megmutatja a leírt szövegben rejlő mélyebb, örök értelmet. Egy szemüveget ad, amin keresztül betekintésünk nyílik a több ezer éve leírt, mindannyiunk számára érvényes isteni üzenetbe.

Míndez persze csak a jéghegy csúcsa. Bármilyen további kérdés esetén szívesen állok rendelkezésre!

Szántó-Várnagy Binjamin
binjamin.hu

Meghívó

Az Élet Menete Alapítvány tisztelettel meghívja Önt a 2016. évi „Élet Menete – Kézdy György díjak” ünnepélyes átadására, valamint az alapítvány évzáró rendezvényére az Önkéntesek Világnapján.

2016. december 5.
hétfő, 17.00 óra

Színház- és Filmművészeti Egyetem
Ódry Színház
1088 Budapest, Vas u. 2/c

EMLEKEZNI ÉS EMLÉKEZTETNI
MINDANNYIUNK KÖTELESSÉGE!

A részvételhez regisztráció szükséges!

Kérjük az info@eletmenete.hu e-mail címen regisztráljon!
Csak a visszaigazolt jelentkezéseknek tudunk helyet biztosítani!

További info:
Kálmán Zsuzsanna
+36 30 9495 837
zsuzsa.kalman@eletmenete.hu

Támogatóink:

MINISZTERELNÖKSÉG MAZSIHISZ ISRAEL

FRÖLICH RÓBERT ORSZÁGOS FŐRABBI

A zsidó lét ezeken a betűkön múlik

Mint egy próféta látomás, olyan lehetett a jelenet, amelynek nem volt tanúja, mert nem látták a szemek, hogyan kezdődött. Egy próféta látomás, ahogy felcsapnak a lángok, száll a pernye, s az ég chájim, az élet fája elhamvad, megsemmisül. Sömajs könyvében lángokban állt a bokor, de nem hamvadt el.

Eljöttünk, hogy hagyományainkhoz híven az elégett, megsemmisült tóratekerceket végső nyugalomra helyezjük. Ennek a mai napnak két vetülete, két síkja van. Az egyik a döbbenet: hogyan történhetett? Mi valamilyen nyien óvjuk, védjük, életünkön is nagyobb becsben tartjuk ezeket a tekerceket, hiszen a zsidó lét ezeken a betűkön múlik, minden, ami a zsidóság, ezekre a pergamenekre van írva, hát hogyan ne

őrizzük őket, hogyan ne lennének fontosabbak bármi másnál?!

Évezredek hagyományozták ránk őket, és elég egy pár óra, hogy a tűzben, a lángok közt elpusztuljanak. Döbbenetes a hír, szívet tépő, megrendítő a látvány: nyitott koporsóban néhány héber betű és a pernye.

Nehéz felocsúdni, de az a bozót, az a bokor nem hamvadt el. Ez a mai nap második síkja, második vetülete. A rabbi innen, a koporsó felől vizsgálást szokott mondani a gyászolóknak. Szóljon most a vigasztalás.

Az a kigyulladt bokor, ezek az elhamvadt tóratekercek erőt adtak. Szimchász tajró reggele óta, amikor villámsebesen terjedt a hír szerte a budapesti zsidó közösségekben, soha nem látott összefogás kovácsolódott. Aznap reggel, amikor minden zsinagógában befejezték és újakezdték a Tóra olvasását, csak a Thököly úton nem; minden zsinagógában adományok érkeztek már aznap reggel, ennyi ezer forint, annyi ezer forint. És azóta sorra érkeznek a felajánlások: ki a munkáját, ki a szellemi erejét, ki az anyagi erőforrásait mozgósítaná, de minden egyes zsidó és minden egyes közösség úgy érzi, az a tűz benne is pusztított.

És amikor felnézünk az égre, és azt kérdezzük, miért történhetett ez, talán ez a válasz. Talán azért, hogy rádöbbenés valamennyiünket, együvé tartozunk, hogy egy nép, egy közösség, egy nagy család vagyunk. Ne csak akkor fogjuk meg egymás kezét, amikor baj van, ne csak akkor mutassuk meg, hogy ott van a másik a szívünkben, amikor tragédia ér bennünket. Talán most, amikor nem hamvad el a bokor, most, amikor a zuglói közösségnek a legnagyobb szüksége van ránk, most elindulhat valami új. Az együvé tartozás, a szolidaritás, a testvériesség új korszaka, talán erre van most szükségünk. És talán ezért vagyunk most itt, hogy új egységet, új családot, egy új, jóban és rosszban összetartó közösséget kovácsoljunk.

Most majd elhelyezzük a tórákat, nitmon, a rejtekhelyükre. Porba helyezzük, földbe temetjük a pergament, a pernyét és a betűket, de a föld fölött, a szívünkben, a lelkünkben, ott maradnak a betűk, amelyek felszálltak a tűzzel, és bennünk, zsidó szívünkben szálltak alá.

Mikor elbúcsúzunk az elpusztult tekercektől, akkor kérjük a Minden-ség Urát, adja, hogy az a kötelék, ami a tűzből alakult ki, az a kötelék a tűznél erősebben összeköthessen bennünket majd az öröm idején is. Adja, hogy így legyen. Omén!

Elhangzott a zuglói tórák temetésén a Kozma utcai sírkertben.

KARDOS PÉTER ZUGLÓI FŐRABBI

Má nistáno?

ÉLI, ÉLI, LOMO ÁZÁVTÓNI – Istenem, Istenem, miért hagytál el minket?

A zoltárköltő sorait idézem itt, ezen a helyen, elégett tóratekerceink előtt, amikor a zuglói zsidóság történelmének legértékesebb darabjait temetjük.

A kerület egykori öt zsinagógájának maradványaitól, öt tóratekercestől búcsúzunk.

MÁ NISTÁNO HÁLÁJLO HÁZE MIKOL HÁLÉLAJSZ?

Miben különbözött az az éjszaka minden más éjszakától? – szól a kérdés.

A válasz.

ÁDAJNAJ NÓSZÁN, VÁÁ-DAJNAJ LOKOCH, JÖHI SÉM ÁDAJNAJ MÓVAJROCH.

Az Örökkévaló adta (Szináj hegyén), az Örökkévaló elvette (tőlünk, a zuglói közösségtől).

PÁLGÉ MÁJIM JORDU ÉNOJ – könnyeim patakanak azokért, akik nem tartották be Tórád parancsolatait – írja a zoltárköltő.

PÁLGÉ MÁJIM – könnyeim patakanak **AZÉRT**, mert nem tartottad meg tóráinkat.

Ribajnaj sel ajlom!

Világna Ura!

Egyikünk sem a berdicsevi cádik, aki érdemei birtokában perbe szállt Veled!

Nincsenek is érdemeink!

Mi csupán vártuk gyermekek tucatjait akkor, arra a délelőtre, hogy a tálsz alatt a Te nevedet dicserjék.

De mi nem figyeltünk Rád. Nem figyeltünk a JELRE.

Hogy 44 esztendő után **ELŐSZÖR** nem cseréltük le az ünnepi **FEHÉR** tórafüggőnyt, a **FEHÉR** tóraruhákat, **FEHÉR** terítőket – a hétköznapi színesekre.

Így a **FEHÉRREL**, a gyász színével tartottuk a Tóra örömmünnepét.

Ribajnaj sel ajlom!

Világna Ura!

Csak néhány hete, hogy jom kippur napján ott álltunk halotti ruhában előtted, és azt kértük: **KOSZVÉNU BÖSZÉFER HÁJIM TAJVIM** – írd be bennünket a jó Élet Könyvébe.

Pedig **ÁL CHÉT SEHOTÓNU, ÁL HÁTOIM, OSÁMNU** – vétettünk, bűnt követtünk el, **SZOLÁCHTI**, és te megbocsátasz.

És ugyanazon a napon a Níle imában mondtuk: **VOÉN SIUR RÁK HÁTAJRÓ HÁZAJSZ!**

Nem maradt más kincsünk, csak a Te Tórád!

Az anatevkai elűzötteknek megadatott: a kompra szállásuk előtt a rabbi visszafutott a zsinagógába a tóratekercesért.

És most! Mint a bűnösökre anyniszor: tüzet bocsátottál házadra...

VÖOSZU LI MIKDOS – építsek nekem szentélyt, hogy benne, közöttetek lakozzam! Így szólt parancsod.

És mi építeni fogunk.

Utolsó zsinagógánkat nem adjuk!

Sőt. A Te segítségével építjük újjá!

A korommal borított márványtáblát, amely zsidó testvéreinknek a templomban kiontott vérére emlékeztet, ezt a márványtáblát megtisztítjuk és kifényesítjük – ezt is a Te segítségével.

És azokéval, akik szívüket, lelküket kitarva, úgy álltak és állnak mellettünk ezen nehéz időben, mint **SOHA EDDIG**.

És tudod, biztosan tudod, hiszen Isten vagy, azok a gyermekek, akik ott voltak még az utolsó istentiszteleten, és azok is, akik másnap már nem jöhettek, és képzeld, a Lauderóvadások zsebpénzüket kuporgatták össze, hogy elküldjék az újjáépítésre, hogy **NEKED**, és persze nekünk is, hajlékunk legyen.

*

És most itt vannak előtünk tóráink maradványai.

A tudomány mai állása szerint ezeken a tekerceken, ruhákon,

prajcheszekon ki tudnának mutatni ajak- és kéznyomokat.

Azokét, akik valaha csókkal illették a ruhát, a szavakat, a betűket, a függőnyöket.

Én azt mondom: adjuk oda nekik!

Ármin bácsi! Tartsátok meg azt a 7 körmenetet, ami nálunk elmaradt.

Hívd oda **KRAUSZ** urat, **SPIEGEL** bácsit, a **SMAJOVICSON** természetesen, a **LAZAROVITS** elnök úr se maradjon ki, tudod, milyen érzékeny, a Jávorkásoknak, a Szatmár és az Utász utcaiaknak is ott a helyük!

Arra vigyázz, mert mindig is vigyáztál, a gyengébbek a kis tórárt vigyék.

Mi este mindent előkészítettünk, fellapoztunk.

Csak az a kérésünk, a Spiegel néni, a Barinkainé és a nőcsoport többi tagja ahogy szokták, óvatosan dobálják a cukrokat.

Ja és még valami: a középső tekercsnek már elég laza a gártlija, nehogy széttessen.

Végül amikor Singer főrabbi úr felolvassa az utolsó szót is, és amikor azt kiáltjátok, **CHÁZÁK, CHÁZÁK, VÖNISZCHAZÉK** – **LÉGY ERŐS, ERŐSÖDJ MEG** – **REÁNK GONDOLJATOK, NEKÜNK KÍVÁNJÁTOK**.

Még néhány perc, és megkapjátok a tórákat.

És akkor indulhat a kófes, a körmenet a hagyományos énekkel, csak más tartalommal. **ÓNO ÁDAJNAJ HAJSIÓ NO** – Örökkévaló Istenünk, segítsd meg egykori közösségünk tagjait ott lent, a Földön.

Indulhattok, Ármin bácsi, hozzuk a tórákat!

Elhangzott a zuglói tórák temetésén a Kozma utcai sírkertben.

Debrecenben tizennyolcadszor

A cívisváros hitközsége egy kitűnő hagyomány folytatásaként idén is megrendezte a Dr. Kardos Albert nevével fémjelzett, határon túliak számára is nyitott vers- és prózamondó versenyt.

Állandó tudósítóként állítom, ilyen óriási érdeklődés, ilyen nagy létszámú szavaló, éneklő, mesélő gyerek, felnőtt még nem töltötte meg a díszterem széksorait. Jóval többen, mint százán jöttek el.

A megméretés vasárnap délelőtt vette kezdetét. *Kurucsóné Heni* (a nap folyamán ő töltötte be a műsorközlő szerepét) üdvözölte a résztvevőket, köztük a zsűrit és a vallási vezetőket, majd felkonferálta az első szépkorú, sok éve visszatérő versenyzőt, *Miskolczi Beátát*, aki *Kőbezárt fájdalom* című verséből adott elő részletet.

A DZSH elnöke, *Horovitz Tamás* megnyitóbeszédében a köszöntések után egyebek mellett elmondta: a polgári időszámítás szerint az esemény nagykorúvá érett, itt csak győztesek lehetnek, élmények születnek. A verseny névadójára utalva hangsúlyozta: a kultúra, a művészet, a művelődés eszközével kötelességünk emlékezni. Az elnök szerint fontos hangsúlyozni, hogy ez a verseny egyúttal jövő- és közösségépítés is, zsidóknak és nem zsidóknak egyaránt.

Kurucsóné Heni bemutatta a zsűrit, melynek elnöke *dr. Feuermann László* magyartanár, a DZSH egyik elnökhelyettese volt, tagjai pedig *Kreislerné dr. Grósz Zsuzsanna* (a hitközség másik elnökhelyettese), *Fohn Veronika* magyartanár, *Lang Eszter* képzőművész és *Muzsnay Árpád*, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület főtanácsosa.

Feuermann László pár mondatban szólt a versenyzőkhöz, kiemelve többek között azt, hogy nem egymás legyőzése, hanem a szellemi gazdagodás a fontos.

Az elődöntő a szépkorú, majd a felnőtt versenyzők (24-en) részvételével kezdődött meg.

Érkeztek Nagybanjáról, Somogyjádáról, Lippáról, Nagyváradról, Biharnagybajomról, jó páran Debrecenből és a fővárosból is. A szépkorúak általában klasszikusnak számító költők, írók szerzeményeihez nyúltak, és egymás után mondhatták el az ajánlott és az általuk választott művet.

A felnőtt kategóriában indulók többsége Szlovákiából, Komáromból, Budapestről (a Scheiber Sándor Iskola képviselőjében) és Szatmárnémetiből utazott a megméretésre.

Mindkét kategóriában igényesen felkészült versenyzők léptek a színpadra.

Az ebédet követően került sor a sok-sok (23) kisebb-nagyobbacska gyermek produkciójára. Versválasztásuk értelemyszerűen lényegesen más volt, mint az eddig hallottak, számukra Romhányi, Kosztolányi, Szabó Lőrinc, Juhász Kriszta, Nógrádi Gábor, Varró Dániel s még sokan mások adták az ihletet.

A legtöbb gyermek általános isko-

lából érkezett, a legfiatalabb, aki már óvodásként is szerepelt korábban, a (még most is) pöttöm *Susánszki Anett* volt. E kategóriában négy scheiberes kislány képviselte a fővárost. Összesen 56-an mutatták be tudásukat.

A felkészítő tanároknak és a korosztályuknak megfelelő versválasztásnak köszönhetően óriási élményt adtak a hallgatóságoknak és a zsűrinek.

Ugyanígy az ifjúsági kategória nyolc versenyzőjének produkciói is tapsra serkentették a nagyjérdeműt.

Az „énekelt vers” műfaj nagyon jó ötletnek bizonyult, volt, aki a cappel-la, mások zenei alapra vagy gitárkísérettel adták elő programjukat. Mindnyájan hatalmas elismerést kaptak a közönségtől.

A program egy Horovitz Tamás elnök által vezetett sétával folytatódott, melynek során történelmi-történeti tényeket hallgatva, kicsit megismerhettük a gyönyörűen felújított, multikulturális események színhelyül is szolgáló Pásti utcai status quo zsinagógát, a hajdani vágodát, a mikvét, majd kegyelettel megálltunk az óriási emlékfal előtt, melyre hat-ezer elpusztított zsidó ember nevét vésték.

Visszatérve a Bajcsy-Zsilinszky úti székházba, svédasztalos vacsora várta a társaságot, s kis idővel később a Debreceni Népi Együttes két táncospárja kápráztatott el bennünket.

Hétfőn sem volt ok panaszra, bőséges reggeli után eseménydús óráknak lehettünk tanúi. Persze addig az „ítészek” össze-összeültek, megvitattak, elfogadtak, határoztak, így már a folyosón olvashatták a versenyzők, ki jutott tovább. Vendég volt a verseny második napján a Debrecenből elszármazott *Peer Gideon (Précz Géza)*, az izraeli Új Kelet egyik főszerkesztője is.

A műsrot ezúttal *Fábián Szilvia* ismertette. A döntő megkezdésére már kiosztották a közönségsvavazáshoz szükséges papírlapokat, melyeket később egy urnába kellett bedobni.

A kategóriák döntősei (31-en) már csak egyetlen verset vagy prózát mondtak el. A Rachel Nőgyelet vezetője és tagjai a közönség bevonásával népszerű héber dallamokat énekeltek Grósz Zsuzsa zongorakíséretével.

A zsűrin volt ezt követően a sor, hogy kiválasszák a gálaműsor résztvevőit, majd a végén összeállítják a díjazandók névsorát, kitöltésük a jegyzőkönyveket.

Az ebédet követő gálán tíz, kiemelkedő tudást bizonyító versenyző állt a színpadra. Közülük kerültek ki a díjazottak; igaz, oklevelet, ajándékkönyvet a hagyományoknak megfelelően mindenki kapott.

Feuermann László a zsűri elnökeként néhány mondatban értékelte a két nap történéseit. Elmondta, hogy idén nekik sokkal nehezebb volt a dolguk, mint korábban: egyrészt a létszám okán, másrészt jóval több díj kerül kiosztásra. Az alelnök kiemelte az értékelés szempontjait: versvá-

Négyen a díjazottak közül

lasztás, előadásmód, ezen belül az érzelem, az értés, a tartalomhoz való igazodás, a gesztusok, a mimika. Végül köszönetét fejezte ki a felkészítő tanároknak is.

A díjátadás szokás szerint a verseny mindenki által izgatottan várt zárómozzanata volt.

A cikk során nem írtam neveket, de most ideillő, és fontosnak ítélem.

Tehát gyermek kategóriában a két első helyezette: *Marocsák Dániel* és *Pop Erika Margit*, szintén megosztva második lett: *Fiala Tímea* és *Susánszki Anett*.

Harmadikként végzett a Scheiber Sándor Iskola növendéke, *Yazici Aylin*.

Ifjúsági kategóriában is ketten részesültek díjban: *Csökmei Henrik* és *Tóth Máté*. *Tatár Zsuzsa* másodikként, *Fejes Kitti* harmadikként lett megszólítva.

A felnőttek közül *Demeter Katalin* és *Miskolczi Beáta* elsőként, *Szökőcs Zsófia* másodikként, míg *Kiss Henriett* (Mazsihisz, Scheiber Sándor Iskola) harmadikként mentek átvenni a díjakat.

A szépkorú kategóriában *Mezősi Levente* és felesége lettek az első, másodikként *Veressné László Ildikó*, míg harmadikként *Farkas József*, *Asztalos Gábor* és *Pármai Éva* végzett.

Az „énekelt vers” előadás győztesei *Bácsi Bátor* és *Jenei Judit*, második helyezett *Szökőcs Zsófia*, harmadik *Tatár Zsuzsa* lett.

Közönségdíjat *Susánszki Anett* kapott. Különdíjasok: *Juhász Jázmin*, *Al-Shrebch Zulejka* és a *Nárcisz* testvérek, *Leitner Gerlinde*, *Horváth Amadea*, *Makk Emese*, *Susánszki Hanna*, *Bagócsi Lilla*, *Kiss Boglárka Emma*, *Ponicsán Rebeka*, *Somogyi László Gábor*, *Lakatos Lili*, *Polgárné Nagy Elvira*, *Bóza Sándorné*, *Hajbók Klára* és *Seres Krisztina*. A Nőgyelet különdíját, egy gyönyörű és mives albumot, *Kiss Henriett* vette át.

Minden kategória nyertesei korosztályuknak megfelelő könyveket kaptak, és sok boríték is kiosztásra került!

A DZSH elnöke, *Horovitz Tamás* kifejezte reményét, hogy mindenki – határon innen és túl, felekezeti különbségektől mentesen – jól érezte magát e minden idők legsikeresebb vers- és prózamondó versenyén.

Akárcsak az elnök, én is szeretnék köszönetet mondani a házigazdának, kiemelve *Zámbori Edith* titkárságvezető gondoskodását és se-

gítségét, *Amálka*, a kóser konyha vezetője és munkatársai kitűnő főztjeit.

Sok-sok barátság szövődött az új és régi versenyzők között, névjegyek, telefonszámok és e-mail-elérhetőségek cseréltek gazdát. Bizonyos vagyok abban, hogy lesz mit mesélniük iskolájukban, baráti körben. Ez reményeim szerint azt fogja eredményezni, hogy 2017-ben, ami-

kor *Szabó Magda* frónő neve is fémjelzi az eseményt, még az ideinél is többen vágynak majd Debrecenbe, olyan fiatalok és idősebbek, akik nyomtatott formában tisztelik a könyveket, és nem hagyják, hogy a különféle tömegkommunikációs eszközök elvegyék az azokra fordítható időt. Tehát? Jövőre veletek...

gáljuli

Hírek, események röviden

– **Koszorúzások.** Apró József, az 56-os Hagymányórzó Veteránok Világszövetségének elnöke és az egyesület tagjai a Mazsihisz nevében koszorúkat helyeztek el a Batthyány-örökmécsesnél, a Vértanúk terén Nagy Imre szobránál, Angyal István

Tűzoltó utcai emlékművénel, valamint Nagy Imre sírjánál a rákoskertesztúri temető 301-es parcellájában.

– **Szimchát torá Újpesten.** A hagyományos vacsorára a halászlét és a paprikás krumplit Braun Katalin, Memon Katalin és Rappaport Anikó készítette. Tanítást Szerdócz Ervin rabbi adott.

– **Kiállítás.** „Ők voltak a jövő. Magyar zsidók által alapított kibucok Izraelben (1937–1952)” címmel láttható tárlat 2017. január 10-ig az Izraeli Kulturális Intézetben (Budapest VI. kerület, Paulay Ede utca 1.).

Nyílt nap a Wesselényiben

2016. december 14.

Szeretettel várunk minden érdeklődőt óvodai és általános iskolai nyílt napunkra, ahol megismerkedhetnek leendő elsőseink osztálytanítójával és órákat látogathatnak. Reggeli imánkra is várunk résztvevőket. A program 8.45-kor kezdődik és 12.15-ig tart.

A részletes programról tájékozódhatnak az intézmény honlapján: www.wesselenyiskola.hu

MEGJELENT!

Róna Tamás és Nógrádi Gergely:
Sálom!
Zsidó hittankönyv I. rész

A kötetet legkényelmesebben
megrendelheti a
WWW.ZSIDOKONYVEK.HU
webshopban.

A kötet ára
bruttó
3570 Ft.-

Jó ez nekünk?

Elindult a Mazsihisz blogoldala

Jó ez nekünk? címmel elindult a Magyar Narancs (mancs.hu) internetes oldalán a Mazsihisz blogoldala. Ahol hétről hétre egy-egy új írással jelentkeznek majd Toronyi Zsuzsanna, a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár igazgatója; Darvas István, a Bét Jehuda zsinagóga rabbija és Radnóti Zoltán rabbi, a Mazsihisz-BZSH rabbitestületének elnöke.

Kohn és Grün utazik a vonaton. Egyikük felpillant az újságjából, és közli: Uruguay–Paraguay 3:0. Mire a másik visszakérdez: És mondd, jó ez nekünk?

Néha úgy tűnhet, hogy a zsidókat az antiszemitizmus érdekli a legjobban, pedig a zsidó világban (Dél-Afrikától Újlipótvároson át egészen Kanadáig) rengeteg érdekes dolog történik állandóan: szerzőink ezekről szeretnék beszámolni abban a reményben, hogy ez majd önöknek is jó lesz.

Kösz, Kálmán! A zuglói zsinagógatúró

Kálmán arra a következtetésre jutott, hogy meg kell néznetünk a vezetőket. Sokszor vagyok neki hálás, most is az voltam, mert annyira minden mást is mondhatott volna. Ja, még az is eszébe jutott, hogy miként lehetne segíteni nekik, konkrét ötletei is voltak. Nekem csak az utóbbi jutott eszembe, amikor megtudtam, hogy a Tóra örömmünepének éjjelén leégett egy budapesti zsinagóga. Hála Istennek, emberek nem sérültek, viszont az épület és a tóratekeresek sajnos annál inkább.

Az utóbbi évtizedekben elsöztünk az égő zsinagógák látványától, zsidó szokás szerint nem is maradhatott kibeszéletlen egy ilyen szomorú esemény. Amikor Jeruzsálemben elpusztult a Szentély, akkor abban egyetértés volt, hogy ezt csak Isten büntetéseként lehet értelmezni, a hangsúly viszont igencsak eltérő volt. Egyesek a rómaiak gazságáról szettek beszélni inkább, mások a saját felelősségről. Az utóbbi tükröződik

Darvas István, Toronyi Zsuzsanna, Radnóti Zoltán

az ünnepi ima szövegében, amikor azt állítjuk, hogy „bűneink miatt lettünk száműzve országunkból”, ami a Szentély pusztulásának folytatása volt. Múlt időben és/vagy egyes szám harmadik személyben nem megfogható gondolat, hogy minden minteket ért bajnak vannak felelősei, ráadásul ezek mi vagyunk. Más kérdés, hogy egyes események után mennyi időnek kell eltelni, hogy e gondolat ne csak provokatív, hanem megfontolandó is lehessen. Ha a saját felelősség még sejtlemként sincs meg, akkor a következtetés vagy az, hogy Isten ok nélkül büntet, vagy nem tudja megakadályozni, hogy más büntessen, a végeredmény kizárólag vaskos blaszfémia lehet. A ló túloldalán ugyanez a teológiai vesztély leselkedik: ha mindenről mi tehetünk, akkor Istennek nem marad hely a világban, a stréberség meg a lustaság jó barátok.

Szóval az önostorozás arany középpontját megélni – ha és amikor volt erre igény – nem könnyű feladat. Napjaink Magyarországon ezzel nincs érdemi gond, hiszen minden bajról ő vagy ők tehetnek, én és mi mindig rendben vagyunk. Akár pár-

kapcsolati, akár munkahelyi a baj, az igazság utat tör, az egyes szám harmadik személy használatát lassan be kell tiltani, annyi csúfság tapad a kezéhez. A politikusok holdudvarostul ezt a mintát követve működnek, végső soron jobbról-balról ugyanaz a protokoll: végy egy démonizálandó figurát, néha többet, és ha ügyesek a szakemberek, akkor simán áttolod az egy pontnullás állítást, megvan a felelős, és ami ennél sokkal jobb, megvan a megoldás is, mert ő(k) nem velünk, hanem ellenünk, ők a rosszak, mi a jók, „gyönyörűen fogok énekelni, ha kapok még egy szavazatot”.

Na mindezek fényében a zsinagóga leégéséről induló beszélgetések úgy indultak, hogy sokan a rómaiakra gondoltak, vagyis kései utódaikra, de ez mindegy is. A zsinagógát felgyújtották, antiszemita atrocitás történt! Nem jelent feloldozást, hogy valójában nem gyújtogattak senki, mert éppen gyújtogathatott volna. Második lépésben mindenki segíteni akart, el is kezdődött a szervezkedés, ez oké. Harmadik lépésben egy ortodox rabbi felvetette – ez még nem lett közkincs, de van írásos nyoma –, hogy a leégett zsinagóga hívei felelősek az eseményekért, mert nem tanultak elég történet, és nem tartották meg a szombat (szábbát) előírásait. Mivel nem cinikus emberről van szó, ezért megoldási javaslatként is élt: tartsanak a hívek közös tanulásokat, különösen a szábbát törvényeire koncentrálnak. Amikor ezt a felvetést hozzám közel álló emberek hallották, mérgesek lettek, volt, aki morálisan vállalhatatlannak vélte az okjejtést. Pedig nem az, egy ortodox rabbinak elsőként ezt az utat kell végiggondolnia, és amellől, hogy gyakorlati segítséget nyújt, és erre buzdítja a híveit is, kísérletet kell tennie, hogy megértse és megérttesse minden jelenséget mögött Isten akaratát is. Nem kizárólag azzal fejezi ki együttérzését, hogy vigasztaló szavakat mond és gesztusokat tesz, hanem a hagyományos források alapján megnevezi a kiváltó okot, és a kijavítás módját is. Egy ortodox zsidó nem tehet és gondolkodhat másként, mert akkor nem ortodox.

Egy neológ zsidónak más a viszonya az elektromos tűz – mert a zsinagóga ezért égett le – és az isteni akarat viszonyához. Nem feltétlenül kényszerülünk rá, hogy minden élet-helyzetre magyarázatot találjunk, sőt még azt a luxust is megengedhetjük magunknak, hogy ha egy adott vallási törvény és a morál ütközik, akkor döntsük el az utóbbi alapján. Ez nem jelenti azt, hogy bármilyen szomorú eseménynél a személyes felelősség lehetőségét kizárjuk, csak annyit, hogy nem minden esetben mögött kezdjük el keresni azonnal, és erre a távolságtartó és arra törekvő attitűdünkre morális kötelességeként tekintünk. És baromi hálásak vagyunk, lehetünk Kálmánnak, aki nem antiszemitizmusról kezdett fantáziálni, és nem is az okokra volt kíváncsi, amikor a leégett zsinagógáról hallott, hanem helyesen következtetett, és segíteni akart. Szóval kösz, Kálmán!

Darvas István

Az Élet Menete igazgatója Szegeden és Hódmezővásárhelyen

Az 54 országot átfogó Élet Menete nemzetközi igazgatója, Aharon Tamir a közelmúltban Szegedre és Hódmezővásárhelyre látogatott. A programra elkísérte Gordon Gábor, a magyar alapítvány elnöke és Lednitzky András, az SZSSZ elnöke. Megtekintették a rekonstrukció alatt álló szegedi zsinagógát, a hódmezővásárhelyi kiállítótermet, ellátogattak a szegedi Dómba. Az Élet Menete Alapítvány oktatással foglalkozik, hogy őrizzék a szó emléket és tevélegesen cselekedjen a holokauszttagadás ellen. A látogatás fő célja egy 2017-es nemzetközi konferencia előkészítése volt a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, a hitközség és a társegyházak, a Páva utcai Holokauszt Központ és az Emlékpont hódmezővásárhelyi egysége együttműködésével. A vendégek tárgyaltak a közreműködő oktatókkal, emlékpontvezetőkkel, fogadta őket Kiss-Rigó László megyés püspök. A nemzetközi igazgató kedvezően értékelte, hogy a magyar kormány ilyen jelentős hozzájárulást ad a két megyei jogú város egyházi műemlékeinek felújításához, helyreállításához.

L. A.

Aharon Tamir (jobbról a második) vendéglátói társaságában

Fotó: Frank Yvette

KÖNYV

Házaspár-bajok

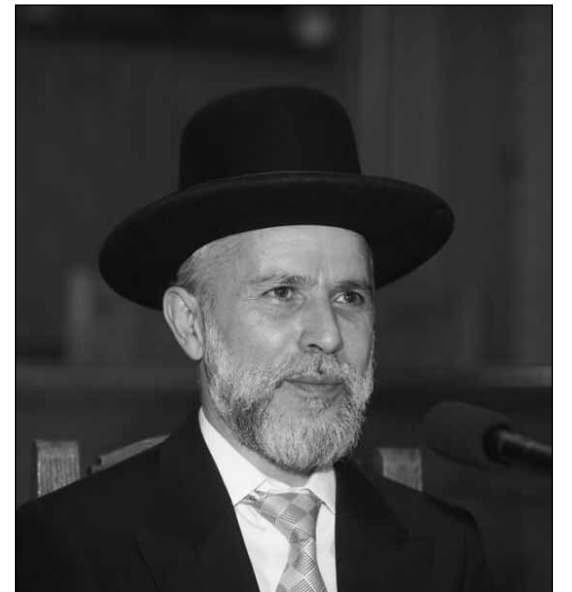
Schweitzer József országos főrabbi zsl. emléke előtt tisztelve mutatta be Zamir Cohen rabbi könyvét a mű fordítója, Czink Tomi a Mazsihisz Dísztermében. Frölich Róbert országos főrabbi üdvözlő szavai után Radnóti Zoltán, a rabbitestület elnöke méltatta a szerző munkásságát, aki a Házaspár-bajok című könyve bemutatására Budapestre látogatott.

Zamir Cohen „médiarabbi”, legalábbis abban az értelemben, hogy ismeretterjesztő előadásával a világot járja, felkeresi számos ország zsidó közösségeit, és kihasználva a technikai lehetőségeket, a videón rögzített előadásokat hozzáférhetővé teszi az interneten is. Természetesen előadásainak füzetekbe foglalt változatát a hagyományos könyvkiadás is forgalmazza.

A most megjelent kötet valójában néhány elhangzott előadás leírt és lefordított változata. Ezek a szabadon fogalmazott, derűs anekdotákkal megtűzdtelt előadások a szerelemről, a házasságról, a családi konfliktusok létrejöttéről, elkerüléséről, illetve megoldásáról szólnak. Cohen rabbi többnyire a több száz éve élt bölccsek útmutatásaihoz fordul, és ezekből kibontva igyekszik tanácsot adni a házaspároknak, a házasságot kezdőknek, vagy a párkapcsolat problémás szakaszába jutóknak.

A bemutató elhangzott, hogy a könyv hiánypótló jelentőségű, mert a leendő házaspárok valójában nem tudják, hogy milyen szempontok alapján kellene megtalálniuk igazi társukat, majd pedig a házasságban hogyan kellene tekinteniük életük párjára. Világi szemmel nézve a kérdést, Cohen rabbi egyszerre jelenik meg házassági tanácsadó és párterapeutai szerepben. Az általa közvetített világképet, a férfi és női szerep megfogalmazását a könyörtelen hagyománytisztelést, a változatlan és hatájt ad. Ezen az sem változtat, hogy a tradicionális férfiszerepet (amit a világi pszichológia pasa típusú férfiak nevez) igyekszik meglágyítani, vagyis a férfi próbáljon elébe menni

a nő óhajainak, s ezzel elkerülheti a domináns szerepből fakadó konfliktusokat.

Zamir Cohen rabbi, a szerző

Ugyanakkor érdemes megjegyezni, hogy ahol ezek az előadások a hallgatóságoknak teljesen új dolgokat mondanak ebben a témában, ott elég nagy bajok lehetnek az oktatással, a családi életre neveléssel (otthon, iskolában és azon kívül), a mindennapi problémákra adandó válaszok közlésével. Az élet mindig új kérdéseket vet fel, amelyekre nem könnyű alkalmazni a tegnapi válaszokat. Cohen rabbi a férfi és a nő gondolkodásának különbözőségéről, a problémák eltérő megközelítéséről beszél. Ezek nagyon fontos és számos csatornán át közvetített ismeretek, amelyekre lehet és egy majdani életet alapozni, boldog gyermekek boldog szülőjévé lenni.

Talán kissé elkészt – bár sosem túl késő – dolog erről felnőtteknek beszélni.

A címlap némileg leegyszerűsítve (de nem hamisan) ábrázolja a családi vitát és az emiatt zokogó gyereket, miközben a háttérben ott a megoldás aranykulcsa. (A háttérben már királynő, király, királyfi felállásban látható a család, vagyis a megoldókulcs működik...)

A kötet a fordító, Czink Tomi magánkiadásában jelent meg, az aranykulcs2016@gmail.com címen megrendelhető.

BJI

101 évesen meghalt a világ legöregebb zsidó színésze

Vlagyimir Zelgjin II. Miklós cár aralkodása alatt született, Sztálin idejében kezdett játszani, és pár hete lépett utoljára színpadra. Egy propagandafilm tette híressé, amely az életét is megmentette. Diktatúrának kiszolgáltatva dolgozta végig az elmúlt 80 évet.

Ő volt a legöregebb aktív zsidó színész, még a múlt hónapban, hetekkel a halála előtt is játszott egy olyan Lope de Vega-darabban, amelyben összesen több mint ezerszer jelent meg a színpadon. 100 éves kora körül súlyos csípőproblémákkal küszködött, de nem vonult vissza, inkább sétapálcát használt. Hetvenegy éven keresztül lépett föl ugyanabban a moszkvai színházban, amelyet csatlakozásakor Vörös Hadsereg Színházának neveztek, jelenleg pedig ez az Orosz Hadsereg Színháza.

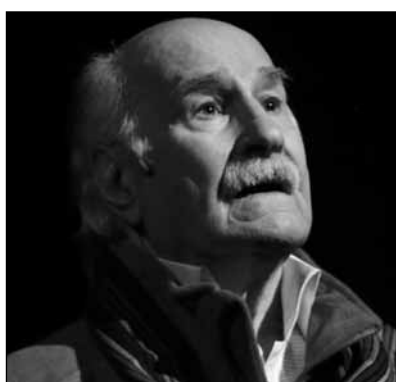
Egy 1941-es, nemzetközileg is forgalmazott propagandafilm (Moszkvában találkoztak) tette híressé, melyben egy kaukázusi, dagesztáni pásztort alakított, vagyis egy kisebbséget, mintegy saját zsidóságot is szimbolizálva. A film remélt hatása nagyon fontos volt Sztálinnak, ezért nem engedte ki a frontra Zelgjint, amikor a náci Németország megtámadta a Szovjetuniót: ez volt ugyanis az utolsó film, amelyet még szinte teljes egészében le tudtak forgatni a Wehrmacht megindulása előtt.

Zelgjin gyakran beszélt arról, milyen volt zsidóként élni a Szovjetunióban. Édesapjának még a cári Oroszországban ki kellett keresztelkednie, hogy Moszkvában tanulhasson, és saját életében is megtapasztalta a zsidóüldözést. Sztálin egyik utolsó rémtette ugyanis egy nagy antiszemita koncepciós persorozat, az „orvospercek” előkészítése volt, amelyek végül a diktátor halála miatt elmaradtak.

Noha Zelgjin szerette hangsúlyozni, hogy soha nem változtatta meg eltesztetetlenül zsidós hangzású nevét, a sztálinista propagandának ő is ki volt szolgáltatva, őt is felhasználták filmen és színpadon egyaránt.

Vannak – zsidó körökben is –, akik úgy látják, hogy kivételesen hosszú élete alkonyán még Putyin rendszerének is a propagátorává kellett válnia az örökifjú, lebírhatalatlan energiájú zsidó színészgastyánnak. Az orosz elnök gyakran dícsérte, és meghatóttan búcsúzott tőle halála napján, távozását az orosz kultúra nagy veszteségének nevezte. Alighanem a rá irányuló rendkívüli állami figyelemnek köszönhető és roppant szórakoztató, hogy a Putyin-barát, de rémesen tájékozatlan magyar náci weboldalak is ódákat zengtek róla, a kuruc.info ünnepi cikkben köszöntötte századik születésnapján.

Az orosz állam figyelmét persze nemcsak kivételes helyzete, de kivételes teljesítménye is indokolja. Vlagyimir Mihajlovics Zelgjin, a legidősebb aktív zsidó színész e hónap elején hunyt el 101 évesen. Áldott az igaz bíró.

SZÍNHÁZ

Kormányfő a bíró előtt

Sándor Anna: A Pulitzer-ügy

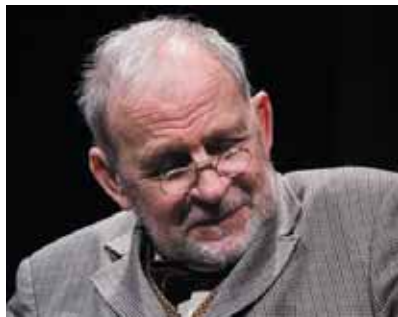
Gyönyörű, mint egy tündérmese, talán még szebb is. Az ország első emberét egy oknyomozó újság perbe hívja, korrupció gyanújával. És a perelt fél megjelenik a bíró előtt. Válaszol. Igaz, elkeni a választ arra vonatkozóan, hogy miért titkolják a leggyanúsabb esetek hátterét.

És majdnem választ ad arra is, hogy miért és hogyan éppen a rokonság, a legközelebbi barátok kapták meg a sok-sok milliós ügyletet. Csak hát az a kínos, hogy bár az eset valóságos, és magyar szereplője is van – de nem itt, nem most történt, hanem az Egyesült Államokban. A korrupciógyanús ügylet a Panama-csatorna építése, melynek érdekében az elnök eltekintett a szenátusi jóváhagyástól (vagyis füttyült rájuk), és villámsebességgel támogatói kezdte a csatorna ügyét. Az Államokban az elnök (Theodor Roosevelt) megjelenik a bíróságon. Kérdéseket tesznek fel neki, és felelnie kell. A másik fél Joseph Pulitzer, az egykori makói polgár – a per idején: az ember, aki nagyjá tette a sajtót. Hatalommá, amitől még egy elnök is fél, és amit korlátozni igyekeznek, megszürt hírekkel, hírügynökségi cenzúrával.

Sándor Anna nem dokumentumjátékot vitt színpadra (Szeredás András dramaturg közreműködésével), hanem a kalandos életű sajtómogul életének két-három epizódját választotta ki. A bíróság előtti csatát az elnökkel, a két Pulitzer fivér sosem békülő párharcát a minél szélesebb közönség meghódításáért. Joseph a tisztességes és tényfeltáró sajtót képviselte és valósította meg, Albert a bulvárt, a vattacukor-újságot találta ki és kínálta a közönségnek. Mindkettőre nagy igény volt, és ma sincs másképp.

De hogy valójában mekkora hatalmat jelentenek az újságok – beleértve a hirdetésekkel sugallt életformamodellét –, igazából ma tapasztalhatjuk meg. Hogyan képes a sajtó elnököt csinálni vagy elnököt bukattatni – hogy a darabban vázolt helyzetnél maradjunk.

Aki semmit nem tudott Pulitzerrel, most szinte minden fontosat megtudhat,

Fodor Tamás Fotó: Véner Orsolya

hiszen a bíró, majd később egy interjúzó újságíró előtt minden fontosabb tény elhangzik. (Aki a teljes életútra kíváncsi, elolvashatja *Iván Katalin* Életmesék kötetében, a kevésbé regényes verziót pedig a Wikipédia kínálja.)

Bár az egyfelvonásos csakis az egyesült államokbeli helyzettel foglalkozik, a Spinoza Fesztivál nézője óhatatlanul párhuzamot von a jelenlét. Ezt akkor is megtennénk, ha *Czeizel Gábor* rendezésében nem hangzana el néhány nagyon mai kifejezés, mint például a csúsztatás, titkosítás és társak.

Az érett, majd már élemedett korú Pulitzer *Fodor Tamás* viszi a színré, lázasan képviselve az eszmét, amit az ókor óta ismerünk, és a gyakorlatban valahogy mindig eltorzult: a demokratizmust, a demokráciát, a gondolat, a közlés szabadságát. És akinek ez kényelmetlen, az erőnek erejével el akarja hallgattatni az ilyen hangokat... Az idős laptulajdonos a magyar gyökerű újságírói pályának megnyílik, és néhány pillanatra felcsillan vakuló szeme, mintha a sok elért siker után még megérintené lelkét ez a találkozás.

A perbe fogott elnököt *Makranczi Zoltán* adja, sima félmosolyai, a valódi választ elkerülő, személyeskedő rípostjait (sajnos) vérlázítóan ismerősek a mai politikuskardra szerepléseiből. Ő alakítja a megbékíthetetlen fiatalabb fivért, Albertet is. Makranczi pulykakakasként támad az éppen csak egy vonásnyival higgadtabb bátyjára – remekül. Ő, hány ilyen

rokont láttunk (az életben), akik a kudarcukért mindig másokat tesznek felelőssé!

Szinétár Dóra kissé stilizált bírónőt alakít, aki az esküdtekhez is intézi szavait (bár azt hihetnénk moziélményeink alapján, hogy esküdtszék csak a büntetőügyekben van, de nem), de azért ő egyedül hoz döntést – s ezt talán lehet apró dramaturgiai dőccenőnek is tekinteni. Igazi karaktert azonban csak másik szerepében formálhatna, az interjúkészítő újságíró alakját magára húzva. Bár mindkét figura voltaképpen (ki)kérdező (vagyis szekundál), mégis a bíró alakja válik elevenebbé, míg az újságíróé kicsit haloványabb. Viszont kettejük szakmai találkozás az örök nő és az örök férfi picit flörtölő párbeszédévé alakul.

Veréb Dia öltöztette a szereplőket: egyszerűen lenyűgöző a bírónő emeltes, mindent ellepő fekete bársonytalárja, és nagyon szellemes a korhűséget sugalló hosszú, szélesedő szoknyás ruha az újságírónőn. A férfiruhák közül Makranczi gyorsan váltható mellényzákó kombinációja szintén igen sikerült szabászati idézet.

Ki kell emelnem a darab háttérzenéjét. A jelenetek között kisebb-nagyobb részletekben Dvorák Új világ szimfóniájának cselló-bőgő átirata hangzik el, és csak az előadás zárásaként alakul át nagyzenekari változattá. Félrelehetetlen hatású muzsika. Egyszerre riasztó és felemelő; a két mélyvonal hangszíne harcot, háborút sugall, miközben a dalam maga az olvasott vas zubogása, hömpölygő diadalzene. (A rendező nagy ötlete...)

Szeretném remélni, hogy az alig másfél órás doku-dráma szárnyra kel a Spinoza-ból, és hamarosan országosan is emlékeztet arra, hogy a sajtó: hatalmi ág, mely képes megbuktatni a hatalomra érdemtelenekeket.

(*Spinoza Színház, Spinoza terem, 1074 Budapest, Dob utca 15.*)
Bedő J. István

Zuglóért

Kedves Hittestvérek, a Hegedűs-körzet (1136 Budapest, Hegedűs Gyula u. 3.) a zsinagógában jótékonyági koncertet rendez 2016. 12. 11-én (vasárnap) 18:00 órai kezdettel, melynek teljes bevételét a zuglói körzetnek ajánlja fel a zsinagóga rendbe hozásának céljára. Fellépnek: Klein Judit énekművész, Neumark Zoltán zongoraművész, Gerendás Péter előadóművész és a Klezmerész együttes. Mindenkit szeretettel várunk.

*

Vadász Magda, az ORZSE körzetének elnöke és Donáth Imre (Németország) egy tóratekeresztet ajándékoztak a körzetnek. A nemes adományt Kardos Péter főrabbi vette át.

*

Így adták forintjaikat a Lauder-óvodások a leégett zuglói zsinagóga újjáépítésére. Köszönet az óvónők kreativitásáért, hiszen a „stilizált” zsinagóga, benne a tálkával, nem mindennapi ötletességről tanúskodik.

...és ideje van a nevetésnek

- Ha a mama nálunk akar lakni, nagyobb lakásba kell költöznünk.
- Az se használ, előbb-utóbb ott is megtalál bennünket.

Két ember beszélget a kocsmában:

- Hallottam, hogy naponta három liter folyadékot kell inni.
- De hát az csak hat sör.
- Nem, a sör az vízajtó, abból sokkal többet kell inni.

SPÁNN GÁBOR

Az Új Élet nem eladó!

Mivel tudom, kis hazánkban ami félreérthető, azt félre is értik, sietek leszögezni, hogy a címben látható felhívás nem azt jelenti, hogy a lap előfizetői mondják le szerződésüket, és aki laponként vette, ne menjen le az újságoshoz. Az Új Élet nem mint olvasmány, hanem mint újságbrand, mint kiadvány nem eladó! De ne fussunk ennyire előre.

Válmelyik éjjel furcsa álmodtam. Sokszor vannak furcsa álmaim, de azokat mindaddig nem oszthatom meg olvasóimmal, amíg a Playboyt és az Új Életet is meg nem veszi az EMIH. Azt álmodtam, hogy hónom alatt egy vadonatúj jegyzettel (vessenek meg, de én, dinoszaurusz lévén, még papírra dolgozom) igyekeztem bemenni a szerkesztőségbe. Az épület kapujában teljesen ismeretlen, telefonfülke méretű verőlegények álltak, akik közölték: a lap megszűnt, és nem mehetek be. Mivel első felmérésem szerint az őrző-védők IQ-ja megegyezhetett a fogok számával, hochmecoelni próbáltam: én, kérem, legutóbb bent felejtettem a szerkesztőségben a kipámat, arra pedig szükségem van. Rövid üzemi értekezlet után röhögve azt felelték: akkor sem mehetek be, legfeljebb ha zsidó helyre igyekezem, tegyek egy fél dióhéjat a fejemre, és én leszek a diós metélt. El voltam keseredve, és mindenkit felhívtam, akinek valaha is köze volt a laphoz. Természetesen hallottam hátborzongató összeesküvés-elméleteket. Volt, aki azt mondta, annyira megszorult anyagilag a Mázsizisz, hogy amit lehet, pénzzé tesz. Többek közt meghírdették a lap kiadói jogát is. Volt kolléga, aki azt hallotta, hogy már jelentkezett is egy török befektető. Megadna minden pénzt a lapért, ha teljesítik tartalmi követelését: állítólag az egyik legnagyobb kereskedelmi tévében Erdogan török államfő kapott egy saját főzőműsort. Sorozata első darabjának megvan a címe is: Hogyan készítsünk könnyen, gyorsan Hámán-táskát kurd asszonyokból? Hatalmas reklámbevétel lehetne minden adás receptje az Új élet számára. A nagy gourmet hírében álló államfő főztjét pedig az ORZSE épületével szemben lévő arab tulajdonú művelődési központban lehetne megköstölteni. Felsőhajtottam, mikor azt hallottam, az ajánlatot a laptulajdonos elutasította.

Jött egy orosz oligarcha, aki szintén megadott volna minden pénzt, de az ő elvárásai is túlzónak tűntek. Először is az általa kiadandó lap neve azonnal megváltozna:

Novaja Zsiznyre. Minden lapszámban promotálni kellene a magyar zsidók számára szervezendő turistautat: Látogasson el a tejjel-mézrel folyó Kánaánban, Birobidzsanban! A gyanús csak az volt, hogy a kedvező árban csak az odaút költsége volt benne. Hála a Teremtőnek, a Hüköztség ezt is elutasította.

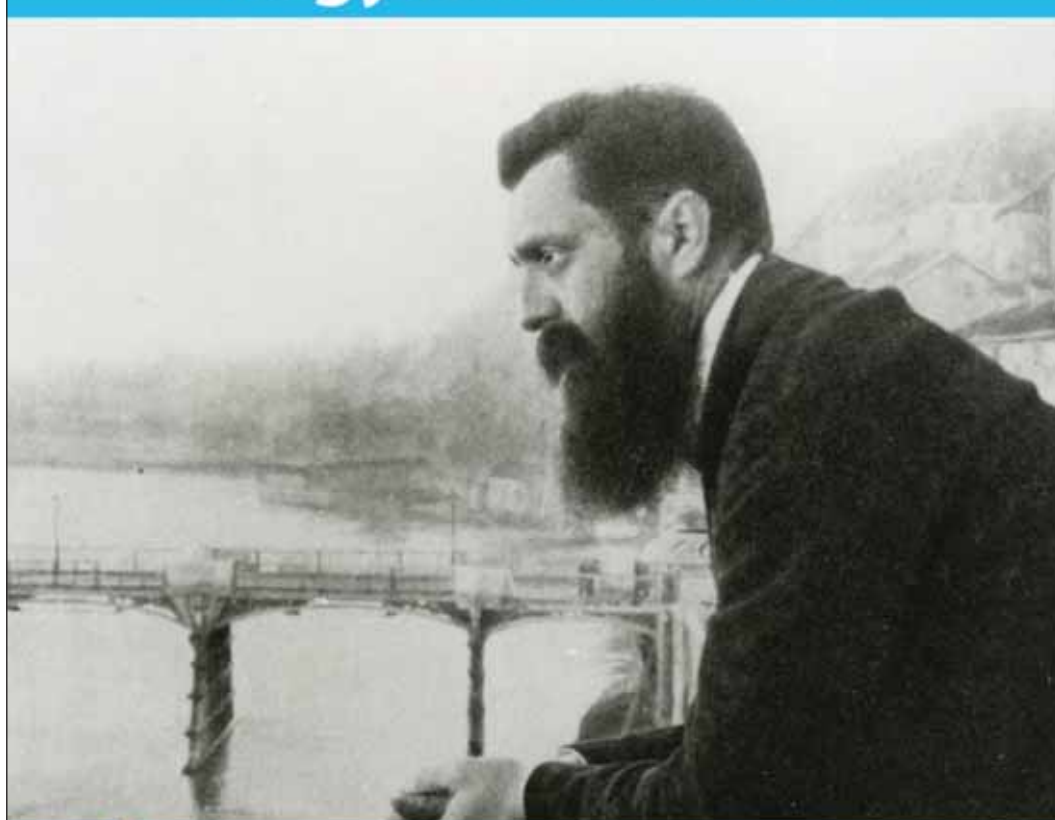
Álmomban előkerült egy magyar nagytőkés is mint potenciális vevő.

Keveset lehetett róla tudni. Úgy hírtelt, hogy igazi self-made man. Egyszerű szereléstől küzdött fel magát milliárdossá, és az egyetlen interjúban annyit mondott: én a két kérges kezemmel értem el, hogy saját lábra álljak. A riportert provokálta: meg kell kérdezzem, miután Ön nem zsidó, voltaképpen már a kezében egyáltalán Új Élet? Azt felelte büszkén: sosem fogom elfelejteni, hogy jó tíz évvel ezelőtt lakásfelújítást végeztem. Két gázcső rosszul illeszkedett, ezért ott szivárgás volt. Mivel nem volt velem kóc, a háziaktól kaptam egy kiolvasott Új Életet. Szükségből azt használtam tömítésnek, és azóta nem kellett hozzányúlani a rendszerhez. Ezért most, hogy eladó a lap, megvenném, hisz lassan ez az utolsó, ami még nem az enyém az országban. Már azt is kitaláltam, hogy az lesz a fejléce: Új Élet, a többfunkciójú zsidó újság.

Ekkorra már úsztam az izzadságban, de most jött a java. Egy külsős újságíró kolléga azt suttogta a telefonba: biztos helyről tudja, hogy a lapot tokkal-vonóval megvette az EMIH, ami ellen a Mázsizisz hiába kardoskodott.

Az álmokban, mint tudjuk, nem játszik szerepet az idő. Hiába akartam felébredni, már benn találtam magam az új tulaj lapjában. E-mailben közölték velem, hogy több évtizedes újságírói munkámra való tekintettel a jegyzeteim honoráriumát megemelik darabonként 10 ezer Ft-ra. Álomban minden lehetséges, így feloldottam: mégis jó zsidónak lenni Magyarországon! De ez még nem minden. Azt is megálmodtam, hogy hozza a postás a honoráriumot. Megdöbbenve észleltem, hogy összesen ezer Ft-ot fizettek. Miután telefonon reklamáltam, azt válaszolták, hogy bizonyára elnéztem a szerződésemben egy nullát. Saját kiáltásomra ébredtem: Mégsem jó Magyarországon zsidónak lenni?! Azonnal megírtam ezt a jegyzetet, abban a reményben, hogy a Mázsizisz lapjában jön le...

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-uia.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

